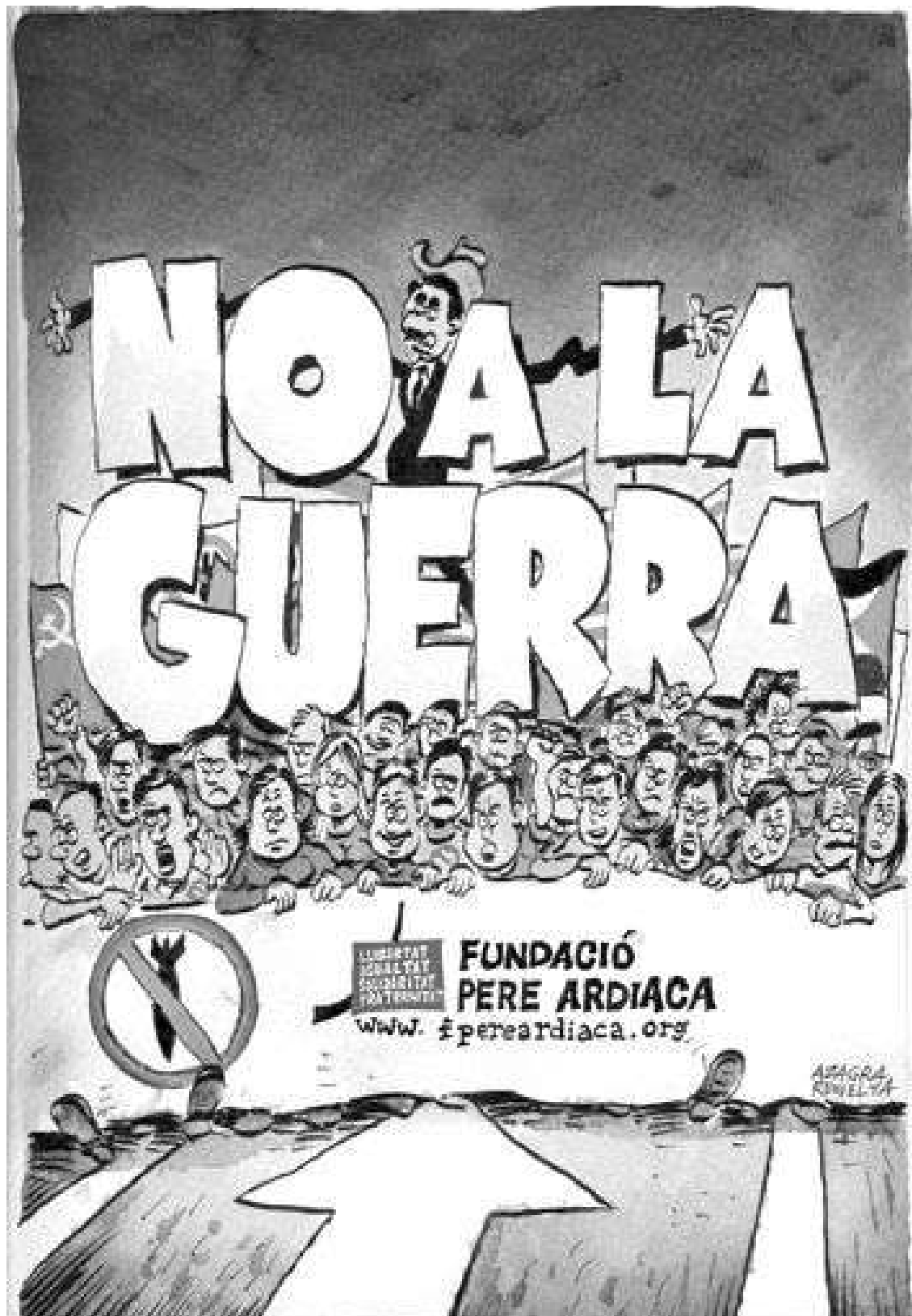

NO A LA GUERRA

Carlos AZAGRA Angel DE LA CALLE Pepe FARRUÑO Carles SANTAMARIA

NO A LA GUERRA

LIBERTAT
JUSTIÇA I
SOLIDARIETAT
NO A LA GUERRA

**FUNDACIÓ
PERE ARDIACA**

[www. pereiardiaca.org](http://www.pereiardiaca.org)

ARDIACA
KIVELL 74

Coordinador: **Carles Santamaria**
Portada i contraportada: **Carlos Azagra**
Correcció: **Mar Olivé**

Edita:

Portal de l'Àngel, 42 2on A
08002 Barcelona

Produeix:

Imprimeix: **Zukoy**

D.L. B-15906 - 2007

ISBN: 978 84 935 342 64

Amb el suport de :

Generalitat de Catalunya
Departament d'Interior,
Relacions Institucionals i Participació

Oficina de Promoció de la Pau i dels Drets Humans

ÍNDIX

NO A LA GUERRA

UN AL·LEGAT CONTRA LA GUERRA

Arcadi Oliveres 7

CAUSAS DE LAS GUERRAS

Carlos Azagra 11

A VECES LA PAZ

Ángel De la Calle 25

DANYS COL·LATERALS

Pepe Farruqo i Carles Santamaria 39

VARIACIONS SOBRE LES CAUSES DE LA GUERRA

David Fernàndez..... 51

Bibliografia per la Pau 61

UN AL·LEGAT CONTRA LA GUERRA

Les tres històries que aquí es presenten, ens faciliten, mitjançant el dibuix i el text, un apropament a l'absurd fenomen de la guerra. Hi són ben anotades les seves causes, entre les que destaquen els interessos econòmics, les desigualtats, les cobejances territorials i la cursa d'armaments. Però també s'expliquen amb claredat els continguts implícits en qualsevol guerra, com la perversió del llenguatge, la nova estratègia dels atacs preventius i la lamentable situació que suposa veure Els immigrants dels diferents països convertits en carn de canó al servei d'aquells que sovint ni tan sols respecten els seus drets.

Consideració apart mereix la referència a l'actual Guerra d'Irak que, a hores d'ara, ja acumula més de 650.000 morts i una despesa superior als 500.000 milions de dòlars amb els que, segons estimacions de l'Organització Mundial de l'Agricultura i de l'Alimentació (FAO), es podria eliminar la fam en el món durant deu anys. La persistència d'aquesta guerra i les fugides cap endavant dels aliats agressors qüestionen severament l'existència d'una comunitat política internacional incapaç de generar uns mínims nivells de convivència igualitària. Si la participació espanyola en aquesta guerra i la seva justificació fou en el seu moment un exemple d'irracionalitat, de seguidisme i menyspreu de l'opinió pública, la resposta ciutadana, posterior als terribles atemptats de l'11 de març del 2004, ens va tornar la confiança en el comportament del gruix de la societat.

Tanmateix cal preguntar-nos per què el moviment de rebuig a la guerra és ben viu en el cas d'Irak i no segueix, per exemple, amb motiu de la participació espanyola en una intervenció militar igualment absurda i criminal com la de l'Afganistan. En aquest cas ens cal recórrer a la més que sovintejada manipulació dels mitjans de comunicació dominants i a l'aquiescència dels polítics que els haurien de desmentir.

El llibre, però, no està pas mancat d'esperança sinó que, ben al contrari, ens permet albirar respostes que van des del compromís individual fins a l'acció social i política. S'hi fa sobretot una necessària reivindicació dels beneficis de l'educació per la pau, dels plausibles èxits dels moviments pacifistes i de la capacitat ciutadana per tal de poder dir "no" quan cal. Es posa també l'accent en quelcom que serà motiu de treball per als moviments socials en els propers anys: el control social constant i en augment, facilitat per les noves tecnologies i justificat en ares d'una seguretat que, en pura lògica, és tan sols la dels més poderosos. És hora de començar a revoltar-nos contra aquest retall de llibertats i d'intimitat.

En resum doncs, ens trobem davant d'uns materials breus, atractius i punyents que ens han d'ajudar a generar una opinió pública que s'aparti dels tradicionals i vigents esquemes de la guerra i comenci a entendre que la Terra pot viure molt millor sense necessitat de cap arma.

Arcadi Oliveres
President de Justícia i Pau

CARLOS AZAGRA

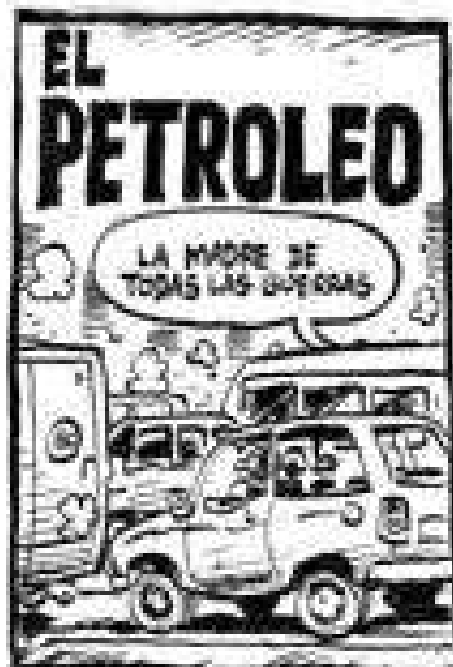
Vaig néixer a Morón de la Frontera (Sevilla) el 18 de setembre del 1957; tot i que em vaig criar a Zaragoza, on vaig viure fins que vaig anar a estudiar Belles Arts a Barcelona (1975). A Zaragoza, les primeres coses que feia eren pamflets polítics per a la U.J.C.E (Juventudes Comunistas), “Cierzo”, que era la revista de la J.C., i coses diverses per a les Asociaciones de Cabezas de Familia (després AA.VV.), cartells per al P.C.E (1976), i “Esfuerzo Común”. Professionalment em vaig iniciar a “Andalán”, periòdic regional aragonès, d’on van sortir els quadres de tots els partits. “Aragón 2000”, on fèiem un suplement humorístic “La Pizarra”. “El Pollo Urbano” (1977), d’on vam crear el col·lectiu “ZETA”. Amb el número 3 d’aquest, el nostre primer segrest i judici: 4 mesos de presó i 7 anys d’inhabilitació, no votar, etc..., per escarni a la religió catòlica (1978). I coses per a la U.A.G.A. (“Tierras de Aragón”). Ja a Barcelona, connecto amb l’equip “Butifarra!”, i a partir d’aquí treballa per a les AA.VV. de Barcelona (sobretot Nou Barris). Vinc a viure a Santa Coloma de Gramenet el 80 (carrer Pirineus): “Diario de Barcelona”, “Cul de Sac”, “Makoki”, “El Gallo Morón” (de Morón, és clar), “Liberación” (periòdic), “Zero”, “El 35”, “El 29”, etc... En això que em caso (1984), me’n vaig al carrer Sardana (davant la “Motocross”), i em fitxen

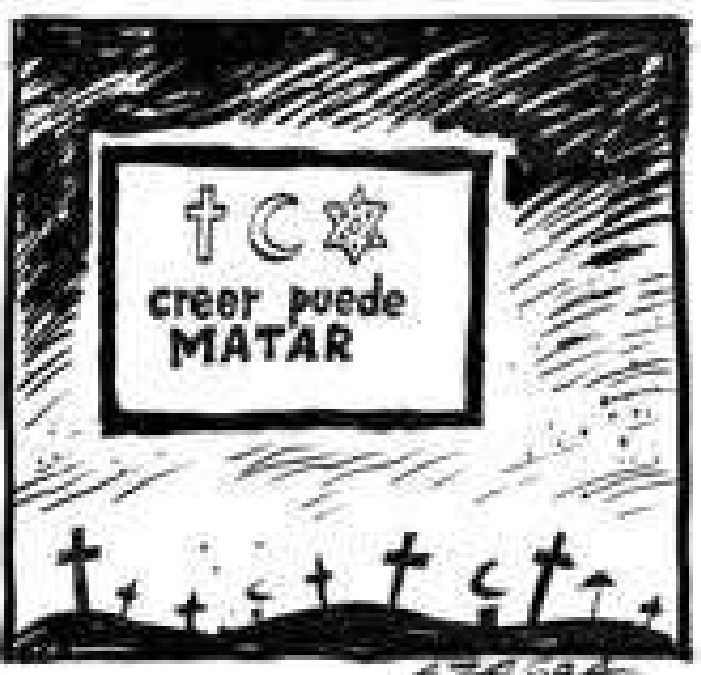

per a “El Jueves”, “Fanzine OI!”, “P.G.B.”, “La Barrila”, i un munt de fanzines, grups, etc... C.N.T., C.G.T., Solidaritat Obrera, etc... Tinc un parell de nenes (ahora, no) i marxo cap al carrer Sant Joaquim (prop del riu), més historietes, els pisos més cars; així que el 92 em traslado a la Verneda. Col·laboracions a “Gramanet 2000”, “Més Coloma”, “Actualitat Colomenca”, “El Periòdic de Catalunya”, “Put a Mili”, “Integral”, “Ajoblanco”, “La letra A”, etc... Àlbums publicats, doncs, un munt: deu sobre la vida i miracles d’en Pedro Pico i Pico Vena, per a l’editorial “El Jueves”, dos per a l’editorial “Virus”, i un, “A la barra”, per a la col·lecció “Mini pendones del humor”, també per a l’editorial “El Jueves”. I a tot això, tinc una tercera filla. Des del 91, visc a Sant Martí. Bé, i això és tot.

EL ATAQUE PREVENTIVO

LOS RECURSOS NATURALES

EN LA ACTUALIDAD LAS GUERRAS SE PRODUCEN POR LA LUCHA EN EL CONTROL Y EXPLOTACIÓN DE LOS RECURSOS DEL PLANETA.

LA PRÓXIMA DECISIÓN QUE DESCURRAN PETRÓLEO...

OS LO CALLAIS !!

EL MAPA DE LAS GUERRAS COINCIDE CON EL MAPA DE LAS RIQUEZAS NATURALES DEL PLANETA.

RUBÍES CANADIENSES

ESMERALDAS COLOMBIANAS

COCAÍNA DE NUEVA GUINEA

COCAÍNA COLOMBIANA

PETRÓLEO DEL GOLFO PERSICO

DIAMANTES DE ANGOLA

MADERAS DE BRASIL

ADONENA LIBERIA

PERO SOBRE TODO, POR UN RECURSO INDISPENSABLE: EL AGUA

NO HAY AGUA PARA TODOS!

MIENTRAS EL CONSUMO DE AGUA CONTINUA SIENDO SUPERSTO, LA REALIDAD ES QUE EL 60% DEL PLANETA PADECE ESCASEZ DE AGUA.

ARRE ARRE

MALDITO TERRÓNITA!

SIN DUDA, EN UN FUTURO INMEDIATO, EL AGUA SERÁ LA CAUSA MÁS USUAL DE TODAS LAS GUERRAS.

¿Y BIEN?

¿QUÉ LES HA PARECIDO MI INFORME?

YO QUIERO VER OTRA VEZ EL VIDEO!

COONVRO!

¡A MI ME ESTA ENTANDO UNA SED QUE TE CAGAS!

Y A MI!

SOMOS TERRÓNITAS!

EL ESPACIO VITAL

A DIOS PONGO POR TESTIGO QUE NUNCA MÁS VOLVERÉ A PASAR HAMBRE!

¿NO TE SURTI LA PELÍCULA?

LA VIEJA EXCUSA DE SIEMPRE: LA LUCHA POR EL TERRITORIO

NECESITAMOS UN PUERTO DE MAR!

Y SI NO ES POR LAS BUENAS...

Y DE PASO, TODO LO DEMÁS

MALDITOS NIPONES!

¿OS QUERÍAS QUEDAR CON LAS MATERIAS PRIMAS!

¿Y NOSOTROS QUÉ!?

TAMBIÉN TENIMOS DERECHO A SACAR TAZADA!

RECORDAD EL MAINE!

DIJO... PEARL HARBOR!

¡BIA!

¡LA LIBERTAD!

FRANCESES EN ARGELIA... ITALIANOS EN ETIOPIA... HOLANDESES EN SUDÁFRICA... INGLESES EN LA INDIA... Y AMERICANOS POR TODAS PARTES!

¡HAZ TUERNO INVADIENDO UN PAÍS!

¡ARSA!

RECORDAD DEL SARRA ESPAÑOL...

¡ALGUA!

A TODO ESO LO HACEN LLAMAR PATRIA

¡CROAC!

¡GUARDIAS!

TODAS LAS BANDERAS ESTÁN MANCHADAS DE SANGRE Y MIERDA!

¡WUFF!

LA PATRIA ES NUESTRA! ¡CAPTÓN!

¡LA PATRIA ES NUESTRA!

ASÍ QUE RECUERDA:

SI ERES BUEN ESPAÑOL Y TE JACTAS DE BUEN PATRIOTA:

AQUÍ TIENES DEL PENÓN, EL TROZO QUE A TÍ TE TOCA

421844

LAS DESIGUALDADES

LOS PAISES QUE MAS CONTAMINAN EMISIONES DE CO₂

EL 20% DE LA POBLACION MAS POBRE PASA DESNUTRICION

EL 20% DE LA POBLACION MAS RICA PADCE OBESIDAD

QUIERO COMER!

QUIERO ADELGAZAR!

EEUU 36%

UE 25%

RUSIA 20%

JAPON 8.5%

PAISES EN DESARROLLO 1.5%

EL 70% DE EUROPA USA MOVIL

EL 50% DE LA POBLACION MUNDIAL NUNCA HA HECHO UNA LLAMADA TELEFONICA

YO TAM TAM

LA COMPRA DE UN ORDENADOR A UN INDIANO MEDIO LE CUESTA EL SALARIO DE UN MES

A UN BENJALÍ MEDIO LE CUESTA EL SALARIO DE OCHO AÑOS

MUCHO WI-FI

MUCHO GPS

PERO TAMBIEN MUCHO HP

MUELTO...

LA GLOBALIZACION FAVORECE A LOS PAISES MAS RICOS

Y LOS MAS POBRES, CADA VEZ MAS POBRES

SIN SIN ?

TU VE CRECIENDO

PERO AL LOBO...

QUE UN DIA VENDRA MI PRIMO DE ZUMOSOL...

EL QUE RIE ULTIMO, RIE MEJOR!

LA LUCHA POR EL PODER

¿QUIÉN NO SE ACUERDA DE CONOCER?

Y SIN EMBARGO, POCO HA HA CAMBIADO DESDE ENTONCES.

ESTÁ CLARO QUE QUIÉN CONTROLA LA INFORMACIÓN CONTROLA EL PODER

¿PERO LOS QUE DICEN QUE MANDAN, EN REALIDAD MANDAN?

¡O LOS QUE REALMENTE MANDAN SON LOS GRUPOS EMPRESARIALES

LOS QUE CORTAN EL BACALAO, GRUPOS DE PRESIÓN AL MARGEN DE CUALQUIER TIPO DE CONTROL DEMOCRÁTICO

GENTE QUE DECIDE QUE GUERRA ES LA BUENA Y CUAL LA MALA...

¿PORQUE GLOBIFICAN TANTO SUS BATALLAS?

LA CARRERA ARMAMENTISTA

LO MÁS FUNDAMENTAL

SIN GUERRAS NO HAY NEGOCIO!

NUNCA NADA ESTÁ AL GUSTO DE TODOS

HAY QUE ESTAR CON EL PROGRESO!

SI CERRAMOS LAS FÁBRICAS DE ARMAMENTO, LOS CORRIENTES SE QUEDAN Y LA ECONOMÍA SE RESIENTE!

Y NOSOTROS NOS DEBEMOS A LA GENTE!

MIRADLOS! CÓMO DISFRUTAN!

EN EL FONDO SON COMO NIÑOS!

MÁS MADERA ES LA GUERRA!

BADUM! BOOM!

BAM!

FUMU

BOUM! RATTATATAT!

EL ORIGEN DE LA GUERRA SEGÚN...

ABEL **CABROON!**

TODO EMPEZÓ CON CAÍN!

CÓMO TE PUEDE!

NO SE PUEDE SER TAN BUENO!

PILO MOA

FRANCO FUE UN SANTO!

¡LA CULPA FUE DE LOS ROJOS!

GUERRA: PSOE - UNN

COPE

GUERRA: PSOE - UNN

COPE

LOS TRAFICANTES DE ARMAS

C Y LOS QUE LAS FABRICAN

ES EL MERCADO

SI NO HUBIERA DEMANDA...

NO HABRÍA OFERTA!

BUENOS LOS BUENOS

SI!

OK!

40 UNIDADES

PARA EL MARTES

AGRADECE DEL IVA!

AZNAR

TODO LO EMPEZARON ELLOS!

POR ESO NOS ROBARON LAS ELECCIONES!

MALDITOS!

¿PORQUÉ LOS MOAOS?

NOO!!

LOS MÓVILES!

LA GUERRA... ES LA CONTINUACIÓN DE LA POLÍTICA... CON OTROS MEDIOS...

LA GUERRA... ES LA CONTINUACIÓN DE LA POLÍTICA... CON OTROS MEDIOS...

O SEA QUE...

LOS POLÍTICOS, CULPABLES

KARL VON CLAUSEWITZ

ALGUIEN QUE NUNCA LLEGARÁ A POLÍTICO

EL TIO SAM

EVIDENTEMENTE LOS GUERRAS LAS TRAEN LOS DE FUERA!

¡NUESTROS SOLO EMIGRAMOS DEMOCRACIA!

LA CULPA ES DE LOS QUE INVENTARON LAS FRONTERAS!

LA CULPA ES DE LOS QUE INVENTARON LAS FRONTERAS!

Y LAS BANDERAS

LOS DIBUJO CON FRONTERAS

LOS DE ABAJO

CON LOS DE ARRIBA!

LOS DE ARRIBA

SON LOS DE ABAJO!

¡QUE NO PIDAN TANTO!

¿ALGUIEN TIENE QUE VELAR POR OCCIDENTE!

SI VUE FACOM PARA BELLUM CABRONES!

ÁNGEL DE LA CALLE

Asturià nascut per algun lloc de Salamanca, comença la seva carrera a finals de la dècada dels 70 a la revista *Star*. A la posterior dècada dels 80 el seu treball apareixerà de forma regular, tot i que no copiosa, en capçaleres autòctones com *Bésame Mucho*, *Rambla*, *Zona 84*, *Comix Internacional* o *El Vibora*, i en forànies com la sueca *Tung Metal*, la francesa *Fantastik* o la nordamericana *Heavy Metal*.

Durant la complicada dècada final del segle passat alterna els seus esforços en el camp del còmic amb el disseny gràfic i la il·lustració realitzant, per exemple, l'storyboard de la pel·lícula d'en Gonzalo Suárez *El lado oscuro* o material didàctic com la tira *Contra el ruido* editada per l'Ajuntament de Gijón o la historieta *Hasta dónde llegar* produïda pel Fons Social Europeu. El 1996, amb el sobrenom Adela C, crea la tira *Mar y Mari* per als diaris *La Nueva España* (la primera temporada) y *El Comercio* (a partir de la segona); tira diària que es publica els estius de cada any des d'aleshores.

Durant el primer any cap-i-cua del nou segle, publica a França una edició il·lustrada de la novel·la curta *Mi amigo Morán* d'en Paco Ignacio Taibo II. L'any següent apareix la primera part de la seva obra més ambiciosa, *Modotti una mujer del siglo veinte*, la biografia de la fotògrafa i activista política Tina Modotti, que complerta amb el segon volum el 2005. Per aquesta obra va ser nominat a millor obra i millor guió en els premis del Saló de Barcelona, i va obtenir el

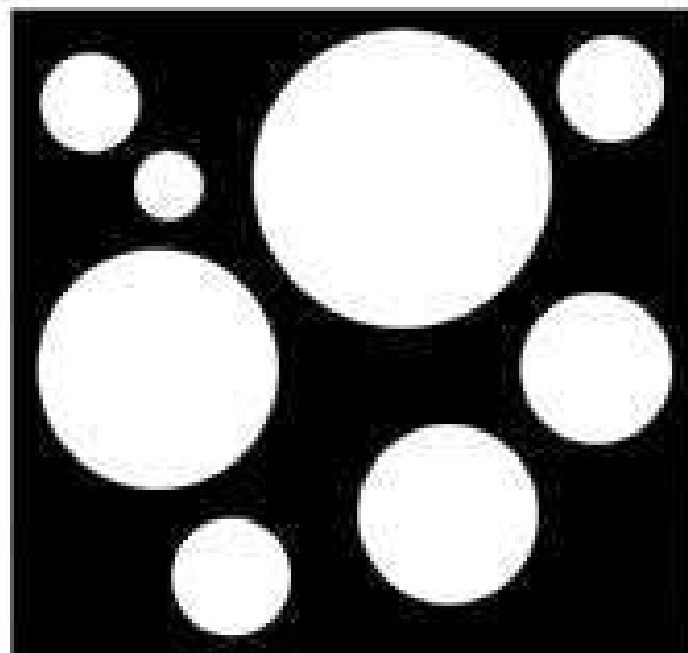
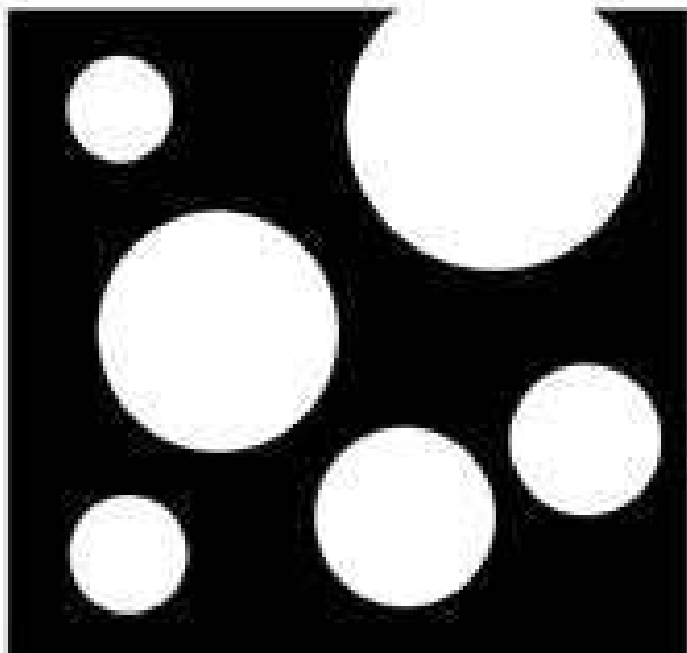

Premi de la Crítica el 2005. L'edició brasilera d'aquesta obra li ha suposat el premi a la "Melhor surpresa editorial no Brasil" aquest mateix any. També durant el 2006 han vist la llum els seus dos últims treballs: per una banda ha publicat, encarregant-se ell mateix de l'edició de l'obra, "Diarios de festival", obra que inaugura en el nostre mercat el gènere del diari personal d'un autor en format d'història, mentre que amb guió d'en Jorge García ha realitzat la història *Entre líneas* per al llibre *Nuestra guerra civil* d'Ariadna editorial.

En *De la Calle*, a més, és codirector de la revista d'anàlisi de còmic *Dentro de la Viñeta* (32 números apareguts fins ara) i és codirector i creador de les Jornadas Internacionales del Cómic Villa de Avilés des de fa 11 anys. És responsable de les activitats de còmic de la *Semana Negra* de Gijón, de la qual n'és organitzador des de fa 20 anys.

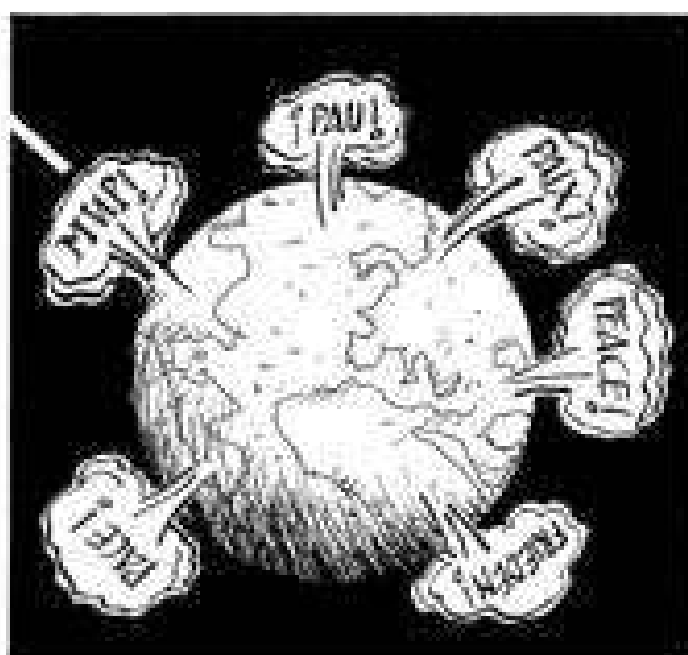
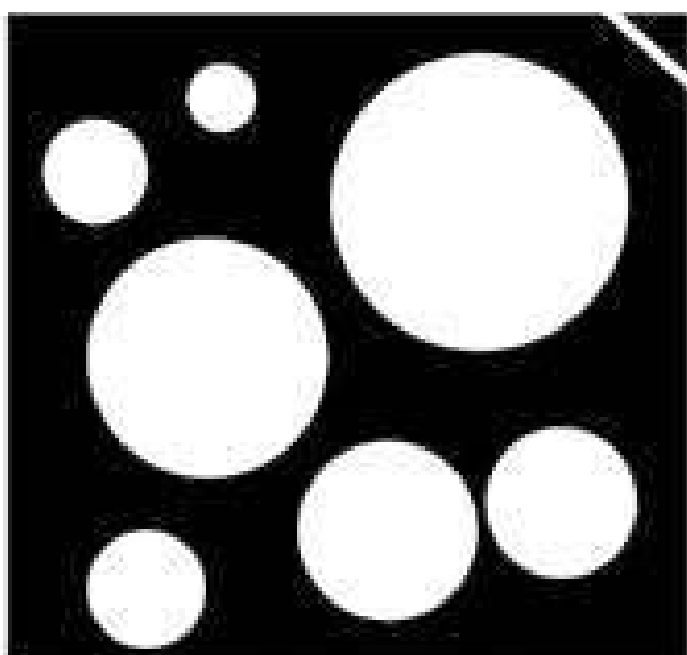
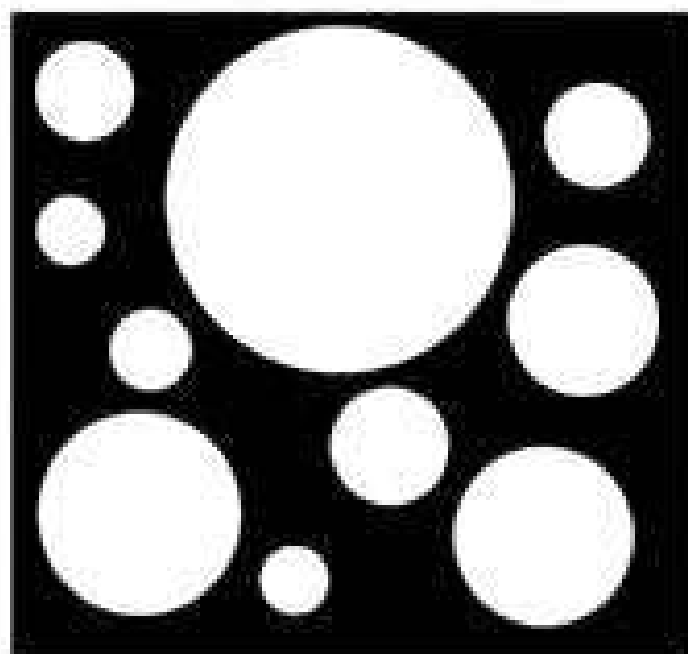
Bibliografia essencial

1992	15 Years of Heavy Metal (Heavy Metal)
2000	Mestizo (Semana Negra-Pepsi)
2002	Mon ami Morán (Les 400 Coups)
2003	Tina Modotti: una mujer del siglo XX, volum I (Edicions Sinsentido)
2004	Compañero Leonardo (Semana Negra-Pepsi)
2005	Tina Modotti: una mujer del siglo XX, volum II (Edicions Sinsentido)
2006	Diarios de Festival (Dentro)
2006	Nuestra guerra civil (Ariadna Editorial)

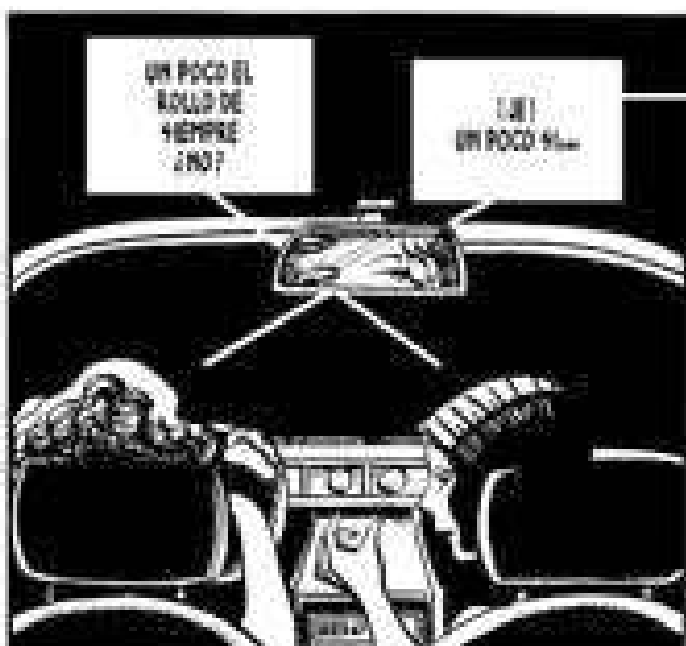
A VECES LA PAZ

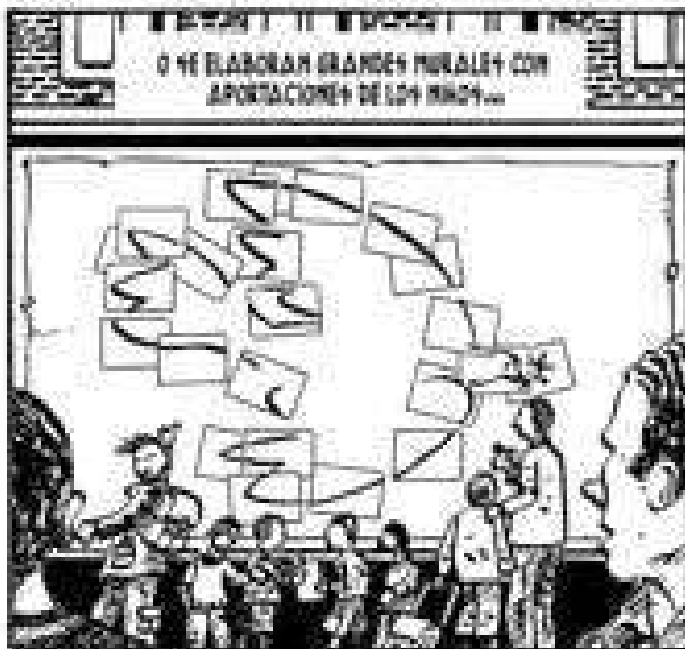
guión y dibujos:
Angel de la Calle

...BUENO, CASI SIEMPRE ES COMO TE CUENTO. PERO EN EL AÑO 2004 OCURRIÓ QUE LOS AMERICANOS QUERÍAN INVADIR IRAK...

EN LAS NACIONES UNIDAS SE ARMÓ UN GRAN PIPOTE, PORQUE MUCHOS PAÍSES NO QUERÍAN UN CONFLICTO ARMADO...

EN TODO EL MUNDO LA GENTE SE LEVANTÓ EN SU VOZ CONTRA LA INVASIÓN!

RECORDARÍA QUE ALLÍ LA OPOSICIÓN FUE ENORME Y HUBO MANIFESTACIONES POR TODAS PARTES...

INCLUSO ACTORES, ESCRITORES, ARTISTAS... INTELLECTUALES. CADA VEZ QUE HABÍA ENTREGAS DE PREMIOS O ACTOS PÚBLICOS, APROVECHABAN PARA ANUNCIAR SU NO A LA INVASIÓN...

¡OH DEL CÓMIC, NO! ¡NO NICHTEN NADA!

¡OJALE, NO SE ENTERA

...LO QUE TE DECÍA, CATY... QUE CON TODA LA GENTE CONTRA LA INVASIÓN DE IRAK...

...EL GOBIERNO DECIDE APOYAR LA GUERRA CON TODAS SUS FUERZAS...

ME ACUERDO, ME ACUERDO...

...LOS MEDIOS DE INFORMACIÓN AFINES AL GOBIERNO, EMPRENDIERON UNA ENORME CAMPAÑA A FAVOR DE LA INVASIÓN...

...AUN EMBARGO, LA OPINIÓN DE LA GENTE NO CAMBIABA, Y LAS ENCRESTAS SOBRE LA GUERRA ERAN TORZURAS...

ESTE AMBIENTE ACABÓ EL AÑO 2003. COMENZÓ EL 2004 Y LLEGARON LAS FECHAS DE PREPARAR EL DÍA DE LA PAZ EN EL COLEGIO...

AGORA MAESTROS Y MAESTRAS HABLAMOS ESTADO LLEVANDO LAS FEGATINAS Y LOS BROCHES CON EL NO A LA GUERRA SEÑE TIEMPO ANTES...

HAY UNA PROPUESTA PARA EL DÍA DE LA PAZ. SE TRATA DE REALIZAR UNA PÓRCATA GIGANTE CON EL «NO A LA GUERRA» Y COLGARLA EN LA PARED DEL COLEGIO

PARA LA VIBRACIÓN SERÍA MEJOR QUE LA PÓRCATA LLEGANÉ A SU EL SÍMBOLO INTERNACIONAL DE LA PAZ SIN RELABRAN...

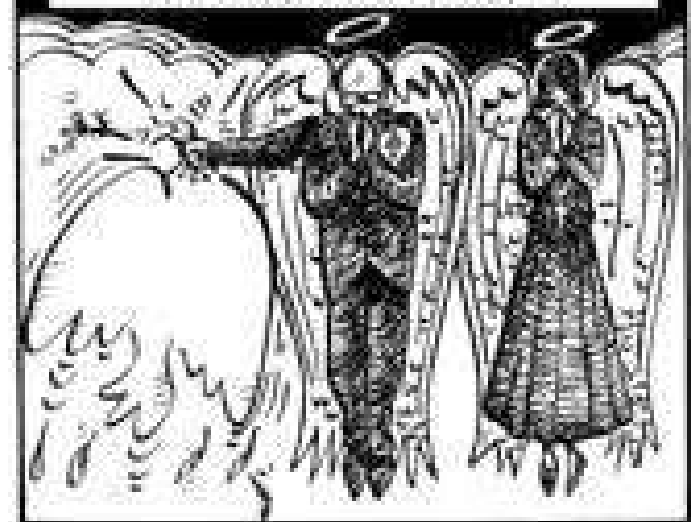
(CAROL, SU HABER VUELO HIPPIE)

DE REPENTE, PARA LOS PROFES CONSERVADORES, O APASIONADOS AL GOBIERNO, LA GUERRA SE HABÍA VUELTO UNA OPCIÓN AMIGABLE...

INCLUSO LOS ENGRANAJES DE RELIGIÓN ESTABAN EN CONTRA DE DECIR «NO A LA GUERRA» Y ESO QUE EL VATICANO COMENTÓ QUE ESA INICIATIVA NO LE GUSTABA!

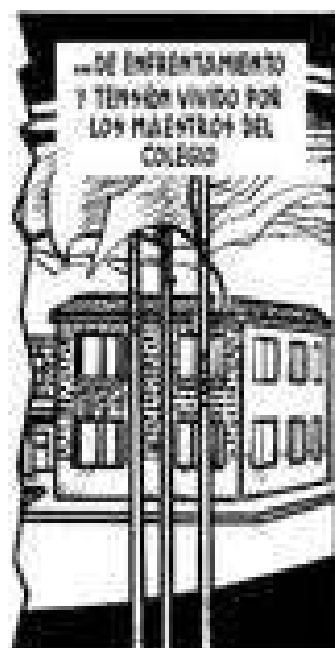
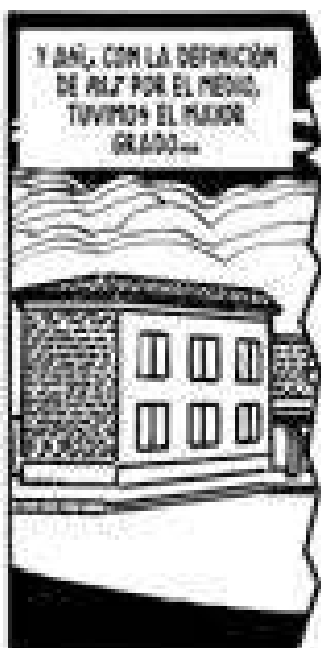
¡TRIEY CLARO QUE ESTAMOS ASIMOR DE LA PAZ! Y LA PAZ SE CONSIGUE CON LA LIBERACIÓN DE IRAK POR LA FUERZA INTERNACIONAL AJUDA.

¡GENIO!

(Y PARA TÚ, EN ESO TENDRAN 499 ARGUMENTOS!)

EN SU CASA CADA UNO SE PUEDE MANIFIESTAR,
O PONER LAS PANCARTAS QUE QUIERA...
PERO EN EL COLEGIO NO!

¡HOLA BASTABA ESO!
¡QUE UNO NO PUEDE
HACER EN SU CASA LO
QUE QUIERA!

¡HABLAMOS DE TRANSMITIR EL
COMPROMISO POR LA PAZ A
LOS ALUMNOS, AHÍ Y AHORA!

¡O QUE LAS PONTURAS NO SE ACERCAN
TENDRÉ QUE DECIDIR, COMO DIRECTOR...

¿Y SIENTE AUN NO?
QUEDA MÁS EN EL AULA
Y CADA UNO HACE CON
SUS ALUMNOS LO QUE
ENTRÉ OROTONO?

SAL
PROF

DE MALA GURA, PERO EYO HICIMOS.
AUNQUE MAINTENEMOS COLGAMOS PEQUEÑAS
BANCALITAS EN NUESTRAS VENTANAS...

Y OTRO NO

...POR ESO TE DECIA
QUE, CUANDO HABLAMOS
DE PAZ, NO TE YO SI
HABLAMOS DE LO MISMO...

SIEMPRE SIEMPRE EN UNA CANCIÓN
DE RAJMON, QUE ENCUCHABA
CUANDO ERA MAÑITA...

¡E!
¡EYO DEBIO SER
RACE DO JAOY,
MARIA!

DE VEGADES LA PAZ NO ES MÁS QUE POR...
A VECES LA PAZ NO ES MÁS QUE FREDO...

DE VEGADES LA PAZ ES COMO UN DESERT SINNE VEY
NI ARBRES, COM UN BUIT IMMENS...
A VECES LA PAZ ES COMO UN DESIERTO SIN VOCES NI
ARBOLFS, COMO UN VECIO IMPERTIDO...

DE VEGADES LA PAZ NO ES MÁS QUE AUN UNA BANDA
PARAULA PER A NO DIR REF...
A VECES LA PAZ NO ES MÁS QUE ESO: UNA ÚNICA
PALABRA PARA NO DECIR NADA...

¡EH, QUE HEMOS
LLEGADO!

CARLES SANTAMARIA

En Carles Santamaria (Barcelona, 1963) és periodista i guionista. Ha treballat a la redacció del diari El País (1987-1990), va ser subdirector del ja desaparegut El Observador (1993), a més de dirigir el seu suplement dominical (1991-1993). Entre el 1996 i el 2001 va ser director del departament de revistes infantils i juvenils d'Ediciones B (Grupo Zeta), sent el responsable de les capçaleres Top Disney, Minnie Disney, Megatop i Supermini. Entre l'any 2001 i 2005 va ser director de màrqueting del diari AVUI.

Va ocupar la direcció del Saló Internacional del Còmic de Barcelona entre el 1994 i el 1996, a més de ser el primer director del Salón del Manga. Com a guionista de televisió va ser coautor de la sèrie Cosi Cosa de TV3 (1996), el primer programa que va utilitzar un presentador virtual en 3D en un fals directe, i l'any 2006 va ser coguionista del documental El Capitán Trueno de Víctor Mora (Canal 33). Ha estat el guionista dels còmics Cohibas Connection (2001, Edicions de Ponent) i Primavera Tricolor (2006, Fundació Pere Ardiaca). També ha fet de comissari de les exposicions Els periodistes en el còmic (1989), Els anys vuitanta en el còmic (1990) i La factoria d'humor Bruguera (2005).

PEPE FARRUQO

Córdoba: 31 juliol 1974
Llicenciat en Belles Arts.

Publica o ha publicat en diversos mitjans de comunicació:

Setmanari ELJUEVES, ELJUEVES.ES
Diari EL PAÍS, EPT
PLAYBOY
Diari AVUI
Revista AUSBANC
Setmanari EL VIRUS MUTANTE
Setmanari MERCADO DE DINERO
Diari EL ECONOMISTA
Diari MARCA

Treballa per a publicitat i com a il·lustrador per a diverses editorials. Té tres còmic-books publicats: UMP!2 (LRM-França)- VIDA DE PERROS (El Pregonero-Barcelona)- PRIMAVERA TRICOLOR (Fundació Pere Ardiaca-Barcelona).

DANYS COL·LATERALS

GUIG : DIESSANTAMARIA &
FEBREXOS - YERREPARAUNO &

DANYS COL·LATERALS

Variacions sobre les causes de la guerra, a propòsit de Bertolt Brecht

David Fernández | Periodista, Ateneu La Torna

* Sobre el poema “Cató de guerra alemany” (1937-1938) de Bertolt Brecht

*El pa dels famolencs ha estat menjat.
La carn ni tan sols olora.
En va s’ha vessat la sang del poble.
Els llores han estat talats.*

*De les xemeneies de les fàbriques de municions
surt fum.*

Guerra a l'Iraq. Guerra a Darfur. Guerra al Líban. Guerra. Guerres. Radiografies de mort, destrucció i violència extrema. Hiroshima en la retina, Nagasaki cremant la memòria. L'horror de Gernika repetit un i mil cops. A Sarajevo, a Beirut, a Nasiriya, a Grozni. De les fàbriques d'armament en segueixen surant fums, tecnologia punta i la més moderna indústria de la mort. Previsions de nous mercats rebatejats amb sang, índexs borsaris que s'apugen cada cop que s'envaeix un país, guerra a l'alça privatitzant guanys i socialitzant destruccions. 21 guerres oblidades en el nostre mapa mundi desolat. Poder. Pudor. Podridura.

*El pintor de brotxa gran parla dels grans temps que vindran (...)
En el calendari no ha estat assenyalat el dia encara
Tots els mesos, tots els dies
estan lliures encara.
A un dels dies li faran una creu.*

En George Bush parlava ‘del millor dels móns possibles’, mentre en Blair anunciava la bona nova dels temps per venir que mai arribarien i l'Aznar prometia que les armes de destrucció massiva existien i les trobarien. Existien. I existeixen: les vam trobar nosaltres. I resulta que eren ells, que les tenen encara ells: municions de mentides industrials, ogives nuclears, botons vermells de bogeria. Botons de mort. Botons de cementiri on mai descansaran els qui proclamen les guerres i les ordenen.

*Els treballadors criden pel pa
Els comerciants bramen pels mercats.
Pateix fam l'aturat. Ara
pateix fam qui treballa.
Les mans que penjaven inútils tornen a moure's:
tornegen granades.*

*Els que roben la carn de la taula
prediquen resignació.
Aquells als quals estan destinats els dons,
exigeixen esperit de sacrifici.
Els farts parlen als famolencs
dels grans temps que vindran.
Els que duen la nació a l'abisme
afirmen que governar és massa difícil
per a l'home senzill*

Cinisme que esmicola vides, vides arrabassades des de despatxos oficials, oficials que ordenen morir i matar, matances de guerres ben llunyanes decidides ben a prop. Guerra induïda, guerra provocada, guerra de mentides. Dominació-dependència-imposició. Guerres oblidades, Ruandes desfetes, Balcans desolats, Txetxènies devastades davant la mirada còmplice i assassina d'Occident, que posa la tecnologia, les armes i el silenci.

*Els de dalt diuen: la pau i la guerra
són de natura distinta.
Però la seva pau i la seva guerra
són com vent i tempesta.
La guerra neix de la seva pau
com el fill de la mare.
Té els mateixos trets terribles.
La seva guerra mata
allò que sobreviu
a la seva pau.*

La pau no és pas l'absència de guerra, sinó d'injustícia. I les llavors necròfiles que fan créixer la guerra les abonen precisament els mateixos que les promouen: tirans o pirates, plutòcrates o poderosos àvids de Poder amb més afany de poder encara. El control, l'espoli i la cobdícia dels recursos, l'odi atàvic alimentat durant dècades o la glàndula hipertrofiada de l'èxtasi nacional de gran imperi. Pobles contra imperis, pobres contra rics, nords contra sud. Tot tan desigual i injust com la mateixa guerra, retroalimentada per governs i poders que reguen i llauren la mort -abans de la guerra- i després de l'esclat, arriba el nostre torn. Quan toca posar els morts i recollir la collita de cadàvers anònims, ciutats destruïdes i enriquiments per venir en el negoci infinit de la guerra. Primer, negoci armamentístic; després, negoci reconstructor. Sempre la sòrdida dinàmica, dels que manen la guerra i dels que manen la (seva) pau de cementiri.

*Quan el pintor de brotxa gran parla de pau
pels altaveus,*

*els treballadors guaiten el ferm sòlid
de les autopistes que estan fent,
i veuen
que és per a tancs pesats.
(...)
hi ha un cotxe amb altaveus (...) i per ells
s'escolta el pintor de pa sucat amb oli exigir la pau.*

Quan brama per la pau, està exigint sense demor la guerra. Quan en Bush parla de vida està parlant de mort. Es pot ocupar Varsòvia. Sí. I també es pot ocupar Bagdad. Bombardejar Somàlia, torturar Algèria. Encara està permès. Permès i finançat. Una despesa militar de 885.700 milions d'euros és el que es gasta anualment la pròspera indústria de la guerra. D'ells, el policia gendarme mundial, els Estats Units solets, copen i es gasten el 48%. Sinó hi ha enemic, ens l'inventem. Cal justificar la despesa. En Huntigton, teòric del xoc de civilitzacions finançat per la Fundació Ollin -directament vinculada a la indústria Ollin de la guerra-, va teoritzar ja fa uns anys que la propera amenaça, un cop desapareguda l'amenaça roja de la URSS, seria "l'amenaça confucio-islàmica". El Departament d'Estat, però, va decidir que era millor deixar en pau Confuci i el poble xinès. Des d'aleshores, l'amenaça, com és sabut, és només l'Islam. Es podria dir, doncs, que les causes artificials de les guerres són les que dissenyen els aparells de propaganda dels Estats: no endebades, el 50% de la població nordamericana continua creient que l'atemptat de les torres bessones de l'11-S el va cometre Saddam Hussein. Ho afirmen categòricament de la mateixa manera que neguen dràsticament que en Bin Laden fos instruït i finançat pels EUA. Paradoxes cíniques, metonímies assassines: el 1991 el Nord reestablia la democràcia a Kuwait. El 2007, que preguntin les dones per la qualitat de la democràcia kuwaití. A l'Aràbia Saudita, en canvi, quan (re) establiran una democràcia que mai no ha existit? Quan salvaran el poble de la monarquia feudal alauita, tan estimada per la monarquia espanyola, que talla veus i amputa mans i viola dones i maltracta esclaus?

Teorema de la guerra clàssica, moderna i futura: "en Somoza és un fill de puta, però és el nostre fill de puta". I, de sobte i per art de màgia, qui resisteix a l'Iraq contra l'ocupació colonial del seu país és titllat de "terrorista". "Terroristes" eren els maquis de la resistència, i els antiherois del ghetto de Varsòvia i els algerians de la Kabilia. I en Nelson Mandela també era "terrorista" segons el terror de l'apartheid sudafricà. Llenguatge. Llenguatge de guerra, també. Que tot ho manipula i ho trastoca i ho desfigura i ho amaga amb mentides industrials. Ho va dir en Bush públicament el 2004, ho recordeu?: en aquesta guerra, direm mentides. Ho va dir ell. No nosaltres.

*Quan els de dalt parlen de pau
el poble sap
que parla de guerra.
Quan els de dalt maldien la guerra,
ja s'han escrit les fulles de mobilització.*

*Els de dalt
s'han reunit a una sala.*

*Home del carrer:
abandona tota esperança.*

*Els governs
firmen pactes de no agressió.*

*Home petit:
escriu el testament.*

Tot resta escrit en els circuits del poder. Es va a la guerra pel petroli; es va a la guerra per mantenir i augmentar (més, volem més!) injustícies cronificades; es va a la guerra pel control del Poder; es va a la guerra per la fe bèl·lica i bel·licista dels qui mai trepitjaran un camp de batalla. Una vella dita etziba: “la guerra la fan generals que es coneixen perfectament i enfronten soldats de pobles que no es coneixen”.

Com s'arriba a una guerra? Depèn. Depèn de moltes coses i factors. Però sempre són guerres preparades, teledirigides, planificades, dissenyades, prefabricades.

Fet i fet, va ser el potentat Hears qui va promoure la bomba del Maine per forçar la intervenció americana a Cuba. Fou en Rockefeller qui va alimentar la guerra del Chaco a Paraguai. La Thatcher va encetar la guerra de les Malvines per passar per l'adreçador les vagues mineres i en Videla li va respondre per acabar d'ofegar un poble argentí torturat i desaparegut. I Colloni afirma que fou Itzebegovic qui ordenà dinamitar el mercat de Sarajevo per forçar els bombardejos de l'OTAN als Balcans. En fi: la matança romanesa de Timisoara mai no va existir (la revolta sí, és clar) i, segons la García-Valdecasas, la policia mai no va assaltar la Kasa de la Muntanya, encara que els jutjats acusin de robatori els agents policíacs. Més proper en el temps i l'espai: l'Estat tanca impunement l'únic diari en èuscar (“Egunkaria”) i el ministre d'Interior es permet el luxe de dir que és una operació “en defensa de la cultura basca”.

Així estan les coses. Quinze dies abans del seu assassinat, l'assessor militar d'en J.F. Kennedy va suggerir bombardejar Florida per provocar la invasió a Cuba.

I el 1991, des d'algun despatx oficial, es decidia que un cormorà petroliejat pel buc Exxon Valdez serviria per il·lustrar la guerra del Golf, la primera guerra televisada. Ja ho va dir la Madelaine Albright: “la CNN és el setzè membre del Consell de Seguretat”. És el cinisme assassí de la intel·ligència militar. “Donarem un gir de 360° a la situació del país” va afirmar el general guatemalenc després del cop d'Estat. I el gir va consistir en 200.000 morts i un milió de desplaçats.

La guerra sempre funciona així. El 25 de maig del 1969, el ministre d'Exteriors d'Hondures assenyala la crema dental Colgate salvadorenca “com a factor d'augment de les càries entre els nens hondurenys”. No és cap broma. L'endemà, el sotssecretari d'Integració Econòmica d'El Salvador li responia adduint que “la brillantina Glostora, de fabricació hondurenca, produeix caspa”. S'inicià una escalada de tensió, agreujada per l'enfrontament futbolístic de sengles països a la tanda eliminatòria dels mundials del 1970.

L'empresa ianqui que distribuïa la brillantina Glostora va regalar, enmig de les declaracions despectives d'odi atàvic de les respectives premses nacionals, un adhesiu per als cotxes: “Hondureño toma un leño, mata un salvadoreño”. Finalment, El Salvador va envair Hondures i esclatà la guerra, que va acabar com acaben totes les guerres: guan-

yaren els militars de tots dos bàndols i van perdre les majories pobres salvadorenyes i hondurenyes. Perquè sempre és el poble qui posa els morts.

El vell i reiterat paradigma d'en Goebbels de la mentida repetida mil cops és un tòpic recurrent, però no l'únic. Perquè van ser els demòcrates liberals nordamericans, encapçalats pel degà dels periodistes Walter Lippman, els qui van configurar la pròspera indústria de les relacions públiques del capitalisme i la propaganda de guerra que ara ens ofega.

En Woodrow Wilson fou escollit president dels EUA el 1916 amb un programa electoral sota el lema "Pau sense victòria", en un clima social extremament pacifista i contrari a intervenir a la I Guerra Mundial. En Wilson, compromès amb el repartiment imperial del món, creà la Comissió Creel de propaganda governamental i en escassos sis mesos, via mediàtica, va convertir la societat nordamericana en històricament bel·licista. Amb el temps, les fórmules de control social del pensament es van perfeccionar i la patronal ianqui va descobrir un dia del 1937 a en Johnstown "la fórmula de la vall de Mohawk". La vaga general a l'acer era indoblegable i els pistolers a sou del capital no podien amb les demandes sindicals: una planificada campanya de premsa va canviar les pistoles per les mentides i, en escassos dies, va aconseguir ofegar la vaga i reobrir les fàbriques.

Des d'aleshores -és a dir, des de sempre- i fins avui (amb l'avanç tecnològic propi de la cibernètica, la informàtica i l'era de la comunicació) tot segueix igual en l'àmbit de les mentides mediàtiques que engreixen els canons de guerra. El darrer "informe Blair"? copiat d'un treball universitari fet el 1990. El ministeri de propaganda britànic ja ho havia deixat per escrit el 1915: "cal dirigir el pensament de la majoria de la població". Cal deixar-ho ben clar: els EUA són el primer productor d'armes de destrucció massiva i té més relació constatada amb en Bin Laden la nissaga Bush que tota la família d'en Saddam Hussein. En allò referent a l'incompliment flagrant de resolucions i recomanacions de l'ONU, qui més les incompleix -batent rècords- són Israel, Turquia i el Marroc, socis geoestratègics dels Estats Units. I no passa res. Mai passa res. Que és la prova fefaent que el sistema rutlla a la perfecció.

En José María Valverde sempre deia: "Nou ordre Mundial? És el vell desordre de sempre...". I mai una guerra de setge i saqueig ha estat tan obscenament cínica; amb subvencions tan anunciades pels mèdia afins a les tesis del Poder; amb mentides preprogramades pel Departament d'Estat declarades tan sincerament; i amb el repartiment del botí de guerra explicitat tan diàfanament. Són les gràcies de l'imperi: prohibit robar i assassinar, que el poder no admet competència.

*Home de jaqueta gastada:
a les fàbriques tèxtils
estan teixint per a tu una capa
que mai trencaràs.
Home que enfiles al treball caminant durant hores
amb sabates destrossades: el cotxe
que t'estan fabricant
duen una cuirassa de ferro.
A casa teva manca una ampolla de llet
i estàs fonent una gran ampolla, fonedor,
que no serà per a llet. Qui
beurà d'ella?*

“Food not bombs” (menjar, no bombes). Només amb un 2% o un 4% o un 10%, dependent de les fonts, de la despesa militar mundial n’hi hauria prou per combatre, exitosament, la pobresa i la fam al món. “Una escola més, una presó menys” resa l’entrada d’una piscina pública francesa. Retalls del fet i no fet que després passen factura.

*Ja és de nit
Les parelles
s’alliten. Les dones joves
pariran orfes.*

En la dècada dels 90, 300.000 nens es van fer soldats. Van morir 220.000 persones. A la dècada dels 80, ja havien mort 600.000 persones com a conseqüència directa de la guerra. El segle XX va inaugurar -a Gernika- l’era dels morts civils. Des de la caiguda del mur de Berlin, el 90% de les morts a les guerres són innocents no combatents. Món nostre: 12 milions de refugiats, 6 milions de persones desplaçades i 4 milions de persones amb la sol·licitud d’asil denegada. Les runes d’una postguerra cínica també fan estralls: 20.000 persones anuals mortes per mines i munició sense esclatar en països on ja no hi ha guerra. Negoci rere negoci. L’empresa espanyola Expal fabricava les sinistres mines antipersones; ara s’enriqueixen amb la tecnologia per desactivar-les. El negoci de la guerra, el negoci de la reconstrucció pendent de la propera guerra. I guanyen sempre els mateixos.

*Al mur havien escrit amb guix:
volen la guerra.
Qui ho va escriure
ja ha caigut.*

Davant una I Guerra Mundial que duia els obrers a la tomba i els generals a la glòria, el socialista Jean Jaurés, fundador del diari L’Humanité, deia “el valor consisteix en cercar la veritat i dir-la, en no tolerar la llei de la mentida que passa”. Per dir-la el van assassinar el 1914, la mateixa vigília d’esclatar la guerra. Per oposar-s’hi.

La veritat avui segueix sent la mateixa. En Jose Couso, assassinat a Bagdad. L’octubre de 2006 queia també a Moscou l’Anna Politkovskaya, la veu que relatava l’horror i la crueltat del Poder rus d’en Putin al Caucas Nord. Avui, aquí i ara, ja han mort 120.000 txetxens. Civils. El 10% de la població. Extermini. Es pot parlar de genocidi? L’Anna en parlava. Per això la van matar a trets els mercenaris fills d’en Putin que la van assassinar impunement. Com abans d’ahir han matat el periodista i pacifista armeni Hrant Dink per denunciar el genocidi del seu poble a principis del segle XX. No és pot dir ni la veritat de fa 100 anys? Qui serà el proper? Als despatxos del poder -poder militar, poder assassí- ja es confeccionen les llistes.

*Els de dalt diuen:
aquest és el camí de la glòria.*

*Els de sota diuen:
aquest és el camí de la tomba.*

El 2007 els de dalt diuen: aquest és el camí de la glòria. 448 multimilionaris amb la mateixa riquesa que la meitat de la humanitat. Un 16% de la humanitat acaparant el 86% de la riquesa. Capitalisme expansiu, capitalisme criminal, que fa la guerra cada dia per vies polítiques i comercials i, quan toca, per la via militar. En guerra simulada o pau aparent. Amb mentides i internet i 'toma-hawks' i 'sam-stingers' i televisions retransmetent en directe, on-line i en prime-time la darrera barbàrie.

El 2007, també, els de sota constaten: aquest és el nostre camí cap a la tomba. 2.800 milions de persones vivint en situació de pobresa i misèria. L'altra guerra, en la qual moren cada dia 70.000 persones. 14 milions de persones a l'any mortes de fam. De malaltia curable. Una guerra contra els pobres tan devastadora que mata cada any el doble que la I Guerra Mundial en quatre anys. És l'horror que esmorzem cada dia entre tertúlies, consums compulsius i partits de futbol. Futur: adob o carronya?

*La guerra que vindrà
no és la primera. Va haver-hi
altres guerres.
Al final de la darrera
hi hagué vencedors i vencedors.
Entre els vençuts, el poble
passava gana. Entre els vencedors
el poble també la passava.*

Llegeixo a la Wikipedia que, segons va assenyalar en Jacques Bernard Herzog, substitut del procurador general francès davant el Tribunal Militar Internacional de Nuremberg en zona francesa, en una conferència impartida el 3 de maig de 1949 a la Universitat de Xile:

“les estadístiques de la història ens ensenyen que des del 1496 a. C. fins el 1945, és a dir, durant 3.441 anys, no hi ha hagut menys de 3.173 anys de guerres, locals o generals, ni més de 268 anys de pau universal. Prop de nou mil tractats d'aliança han estat pactats durant el mateix temps. Cadascun d'ells havia de ser etern; no van durar, per terme mig, més de dos anys”

La fragilitat de la pau. La 'fortalesa' de la guerra. De les guerres. De les guerres santes, civils, comercials. De les guerres de posició i de trinxeres i asimètriques. De la guerra electrònica, freda o nuclear, química o bacteriològica. De la guerra llampec a la guerra bruta. De la guerra de la informació. Sempre del cementiri a la fossa comú.

Tantes guerres. Per a quantes paus?

*Els tècnics estan
inclinats sobre les taules de dibuix:*

*una xifra equivocada, i les ciutats de l'enemic
se salvaran de la destrucció.
De les biblioteques
surten els assassins.
Arraulint contra si els infants,
les mares vigilen el cel amb terror
(esperant) que hi apareguin els descobriments dels savis.*

Investigació militar elevada al quadrat científic. 500.000 professionals que estudien com matar més i millor. El segle XX ho ha demostrat: hem vist les guerres més mortíferes i destructives. La cosa millora. Seguim avançant. El 30% de l'I+D mundial és amb finalitats militars. Milions i milions abocats a la 'seguretat', nou fetitxe internacional, mantra que agita pors artificials i induïdes. Però seria infinitament més barat, eficient i sostenible, lluitar per prevenir i eradicar les causes de la guerra. Seria molt més econòmic i, a més, molt més segur. Per a totes i tots. Amb un 2% del seu pressupost bojament militar, per exemple, eradicariem la fam al món. Però al nostre trist món de tot al revés, cap Estat investiga la pau i com eradicar la fam i la pobresa. Els seus científics només estudien la guerra i la destrucció. Per seguir fent la guerra als pobres. Que sempre la perdem.

*En el moment de partir, molts no saben
que el seu enemic marxa al capdavant.
La veu que els mana
és la veu del seu enemic.
Qui parla de l'enemic,
és ell mateix enemic.*

El grup Verd Cel canta el 2006 des d'Alcoi: "Les armes les té qui acusa / I el mentider del poble serà president / Els que diuen defensar-nos de satànics enemics, resulta (que) són ells els nostres botxins. / A les ordres de la inquisició del primer món". Algú que va sintetitzar: "la guerra és el crim dels poderosos elevat a sistema". L'Alfonso Sastre filant prim: "la guerra és el terrorisme dels rics".

*General, el teu tanc és més fort que un cotxe
Arrasa un bosc i esclafa cent homes.
Però té un defecte:
li cal un conductor.
General, el teu bombarder és poderós.
Vola més ràpid que la tempesta i carrega més que un elefant.
Però té un defecte:
necessita un pilot.
General, l'home és força útil.
Pot volar i pot matar.*

*Però té un defecte:
pot pensar.*

Una sola dita: “un soldat que comença a pensar, ja està deixant de ser-ho”.

Una sola frase: “si la guerra neix a la consciència de l’home, és de la consciència d’on s’ha d’eliminar”.

Un sol poema. De Papasseït: “escopiu a la closca pelada dels cretins”.

*Quan comenci la guerra,
potser els vostres germans es transformin
fins que ja ens reconeixin els rostres.
Però vosaltres cal que seguïu sent els mateixos.
Aniran a la guerra, no
com una matança, sinó
com un treball seriós. Tot
ho hauran oblidat.
Però vosaltres no heu d’oblidar res.
Us fotran aiguardent a la gola,
com a la resta.
Però vosaltres heu de mantenir-vos serens.*

Serenor. El gènere humà va d’ací cap allà, perdut i esmaperdut. Entre la misèria de molts i l’opulència d’uns quants, les joguines de guerra dels bojos i els pobles que posen els morts, la fam d’un munt i l’empatx d’uns pocs, la vergonya permanent del Poder i, encara, la dignitat dels de sota.

“No ens podeu matar, ja estem morts” cridaven els joves de la Kabília algeriana en la revolta de finals de segle XXI. Sabien perfectament el que deien i per què ho deien. Morts en vida, vida morta- Per la guerra que mata de fam o per la guerra que mata de pena o per la guerra que mata d’un tret sota les runes d’una bomba intel·ligent, que mata persones i deixa intactes els edificis. És el signe dels temps que corren i de les bombes que cauen i recauen.

*El führer us dirà: la guerra
durarà quatre setmanes. Quan arribi la tardor
estareu de tornada. Però
vindrà la tardor i passarà,
vindrà de nou i passarà molts cops, i vosaltres
no estareu de tornada.
El pintor de brotxa gruixuda us dirà: les màquines
ho faran tot per vosaltres. Només uns pocs
hauran de morir. Però
morireu a centenars de milers, mai
s’haurà vist morir tants homes.*

*Quan em diguin que esteu al Cap Nord,
i a Itàlia, i al Transvaal, sabré
on trobar un dia les vostres tombes.*

El führer de torn us tornarà a dir que la guerra a l'Iraq serà un tres i no res. I ja han passat tres anys. 60.000 civils morts. I a les Antígones dels cinc continents continuen plorant cridant contra el vent. Avui, ara, aquí. Lluny i aprop. Tombant els Balcans de la vella Europa o en una remota mort africana o asiàtica.

*Quan el tambor toqui a guerra,
vosaltres heu de continuar la vostra.
Veurà davant seu enemics, però,
en girar-se, haurà de veure també
enemics darrere;
quan comenci la seva guerra
no ha de fer res més que veure enemics al voltant.
Les botes seran dolentes, però tot i que fossin
del millor cuir, són els seus enemics
els qui han de marxar dins d'elles.
El vostre ranxo serà poc, però malgrat fos abundant,
no us ha d'agradar.*

Sense treva per a la justícia. Perseverança social a prova de bombes. En peu de pau. Les causes de la guerra: les de sempre. La causa de la pau: la de sempre també. La dels pobles i persones lliurement determinats. Davant, una lluita desigual.

*Que els agents de les S.S. no puguin dormir.
Que hagin de controlar arma a arma
per veure si estan carregades. I que hagin de controlar
si controlen els seus controladors.
Tot el que vagi cap a ell ha de ser destruït, i tot
el que d'ell vingui, contra ell cal tornar-lo.
Valent serà qui combati contra ell.
Savi serà qui frustri els seus plans.
Només qui el venci salvarà Alemanya.*

Que els inventors de mort no puguin pas dormir, que l'horror del Mai més! no es repeteixi enlloc. Que desallotgin el búnker de la guerra. Que s'arruïni el negoci de la violència. Que s'estavellin els bombarders de la injustícia. Que s'acabin els galons de la prepotència masculista. Valentés seran les que combatin l'horror i la destrucció. O tots o ningú. Valentés i valentes. Un sol mai no pot salvar-se. Valent qui s'enroli a l'exèrcit de la pau. Exèrcit desarmat de somniadors invencibles. Que llauren el futur dels temps per venir, quan la guerra sigui l'única mentida i neixi l'olivera de la pau sota El Cant dels Ocells.

Bibliografia per la pau

Font: Cap a una cultura de la pau. 25 arguments. Edita: Fundació Per la Pau

- Aguirre, Mariano i Osorio, Tamara. Después de la guerra. Un manual para la reconstrucción posbélica, Barcelona, Icaria, 2000.
- Arias, Gonzalo. El ejército incruento del mañana, Nueva Utopía, 1995.
- Arias, Gonzalo. El proyecto político de la no violencia, Nueva Utopía, 1995.
- Banda, Alfons. Educació per la Pau, Barcelona, Barcanova, 1991.
- Benson, Bernard: El llibre de la pau, Editorial Claret, Barcelona.
- Cascón, Paco i Beristáin, Carlos M. La alternativa del juego I. Juegos y dinámicas de educación para la paz, Los libros de la Catarata, 1998.
- DDAA. La paz es una cultura, Zaragoza, Seminario de Investigación para la Paz, 2001.
- DDAA. Los derechos humanos, camino hacia la paz, Zaragoza, Seminario de Investigación para la Paz, 1998.
- Dumé, Maria Àngels i Soler, Antoni. Educació per la Pau, Geografia dels conflictes, Editorial Claret, Barcelona, 1996.
- Fisas, Vicenç. Cultura de paz y gestión de conflictos, Barcelona, Icaria /UNESCO, 1998.
- Fisas, Vicenç. Caos i Pau. La reforma de Naciones Unidas i el futur dels cascos blaus, Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya, 1993.
- Fisas, Vicenç. Defensa 2001. Una proposta de defensa no ofensiva per a Espanya, Barcelona, Fundació Jaume Bofill/Centre UNESCO de Catalunya, 1990.
- Fitzduff, Mari. Más allá de la violencia. Procesos de resolución de conflicto en Irlanda del Norte, Bilbao, Bakeaz, 1998.
- Fundació per la Pau. Cultura de pau per al nou mil·lenni, Barcelona, 2000.
- Fundació per la Pau. La pau no passa pels exèrcits, Barcelona, 1999.
- Funes Rivas, Maria José. La salida del silencio. Movilizaciones por la paz en Euskadi (1986-1998), Madrid, Akal, 1998.
- Galtung, Johan. Tras la violencia, 3R: reconstrucción, reconciliación, resolución. Afrontando los efectos visibles e invisibles de la guerra y la violencia. Bilbao, Bakeaz/Gernika Gogoratuz, 1998.
- Galtung, Johan. Sobre la paz, Barcelona, Editorial Fontamara, 1985.
- Girard K. i Koch S.J. Resolución de conflictos en las escuelas. Manual para educadores. Ed. Granica, 1997.
- Hague Appeal for Peace. Agenda de La Haia per la Pau, Fundació per la Pau, Barcelona, 2000.
- Judson, Stephanie. Aprendiendo a resolver conflictos. Los libros de la Catarata, 2000.
- Lederach, John Paul. El abecé de la paz y los conflictos. Educar para la paz, Madrid, Los libros de la Catarata, 2000.
- Lederach, John Paul. Construyendo la paz. Reconciliación sostenible en sociedades divididas, Bilbao: Bakeaz/Guernika Gogoratuz, 1998, 194 p.
- Lederach, John Paul. Els anomenats pacifistes: la no-violència a l'Estat espanyol, Barcelona, La Magrana, 1983.
- Leger Sivard, Ruth. El planeta en la encrucijada. Gastos militares, sociales y crisis ecológica, Madrid, CIP-Icaria, 1992.

- Levin, Leah. Derechos humanos: preguntas y respuestas, Bilbao, Bakeaz/UNESCO, 1999.
- Martín Beristain, Carlos i Páez Rovira, Darío. Violencia, apoyo a las víctimas y reconstrucción social. Experiencias internacionales y el desafío vasco, Madrid, Editorial Fundamentos, 2000.
- Mayor Zaragoza, Federico. Un món nou. Barcelona, Centre UNESCO de Catalunya/IEC, 2000.
- Muller, Jean-Marie. Estrategia de la acción no-violenta, Barcelona, Hogar del Libro, 1983.
- Muller, Jean-Marie. Mi opción por la noviolencia, Barcelona, Sociedad de Educación Atenas, 1980.
- Oliveres, Arcadi i Ortega, Pere. El ciclo armamentista español. Una panorámica crítica (1989-1999), Icaria, Barcelona, 2000.
- Pérez, José Antonio. Manual práctico para la desobediencia civil, Pamplona, Pamplona, 1994.
- Randle, Michael. Resistencia Civil. La ciudadanía ante las arbitrariedades de los gobiernos, Barcelona, Paidós, 1998.
- Renner, Michael. Presupuestos para el desarme, Los costes de la guerra y la paz, Bilbao, Bakeaz, 1996.
- Seminario de Educación para la Paz (Asociación Pro Derechos Humanos). Educar para la paz. Una propuesta posible, Madrid, Los libros de la Catarata, 2000.
- Seminario de Educación para la Paz (Asociación Pro Derechos Humanos). A(r)memos la paz. Cultura de paz y de guerra, Los libros de la Catarata, 2000.
- Soler i Ricart, Antoni. Això és la cultura de pau, Barcelona, Mediterrània, 2001.
- Smith, Dan. Atlas de la guerra y la paz, Madrid, Akal, 1999.
- Vinyamata, Eduard (coord). Camins de pau per al País Basc, Barcelona, Editorial Mediterrània, 2000.
- Vinyamata, Eduard. Manual de resolución de conflictos, Barcelona, Ariel, 1999.

També us recomanem els anuaris o informes anuals següents:

- AMNISTIA INTERNACIONAL: Informe anual sobre drets humans (hi ha traducció catalana a Amnistia Internacional-Catalunya).
- CIP: Anuario (sobre conflictos), Madrid.
- FUNDACIÓ PER LA PAU: Anuari (sobre cultura de pau i desarmament), Barcelona.
- PNUD: Informe sobre el desenvolupament humà (hi ha traducció catalana del Centre UNESCO de Catalunya i l'ANUE).
- SIPRI: Yearbook (anuari sobre temes de seguretat i desarmament), Oxford.
- WORLDWATCH INSTITUTE: L'Estat del món, un informe sobre la situació del medi ambient (hi ha traducció catalana del Centre UNESCO de Catalunya).

